

โมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร*

The causal model affecting life skills of the students studying in senior high school in Bangkok

วินารัตน์ สุขดี (Winarat Sukdee)**

ยุวรี ผลพันธิน (Yuwaree Polpanthin)

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม (Chaiyos Paiwithayasiritham)

ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมณเลิศ (Thirasak Unaromlert)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครปีการศึกษา 2557 จำนวน 760 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรภายในแฝง 1 ตัวแปรคือ ทักษะชีวิต ตัวแปรภายนอกแฝง 3 ตัว คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 14 ตัว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตั้งแต่ 0.696 ถึง 0.941 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยให้ค่า $\chi^2 = 46.11$, $df = 41$, $p = .269$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.98$ และ $RMR = 0.013$ ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 85

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดและอิทธิพลรวมสูงสุดทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ปัจจัยภายใน

* เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย

** นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร E-mail : nun_diaz@hotmail.com โทรศัพท์ 080-588-4855 อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. ยุวรี ผลพันธิน

The Master Degree of Education Program in Development Education Department of Education Foundations Graduate School, Silpakorn University E-mail : nun_diaz@hotmail.com Tel 080-588-4855 Advisors: YUWAREE POLPANTHIN, Ed.D.

Abstract

The purpose of this research were to study 1) the causal effect to life skills of the students studying in senior high school in Bangkok, 2) develop of a causal model of life skills with students who studying in hight Bangkok and to examine the goodness of fit of the model to the empirical data. The research sample consisted of 760 students who studying in hight Bangkok; the variables consisted of one endogenous latent variables: life skills; and three exogenous latent variables: personal, internal and external factor. These latent variables were measure by 14 observed variables. Data were collected by questionnaire reliability from 0.696 - 0.941 and analyzed by using descriptive statistics, Pearson's product moment correlation were analyzed by employing.

The major findings were as follows:

1. The structural equation model was valid and fit to the empirical data. The model indicated that the Chi-square goodness of fit to test was 46.11, $df = 41$, $p = 0.269$, $GFI = 0.99$, $AGFI = 0.98$ and $RMR = 0.013$. The model accounted for 85.0% of variance in effectiveness of life skills.

2. The structural equation model showed that variable having maximum direct effect and total effect to life skills was internal factor

บทนำ

ในยุคสมัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ทำให้มีการเปิดรับสิ่งต่างๆ ทั้งในด้านดีและไม่ดีเข้ามาสู่สังคมไทย ทั้งวิถีชีวิต ค่านิยม และวัฒนธรรม ทำให้ผู้คนต้องการปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ในสภาวะการณ์ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อผู้คนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มวัยรุ่น ซึ่งเป็นกลุ่มที่สามารถเข้าถึงและรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วกว่ากลุ่มคนในวัยอื่นๆ ผลกระทบที่เกิดขึ้นอาจก่อให้เกิดปัญหาในด้านต่างๆ เช่น เพศ สารเสพติด ชีวิตครอบครัว สุขภาพ สังคม ฯลฯ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งร่างกายและด้านจิตใจ การที่จะป้องกันหรือลดปัญหาเหล่านี้ จำเป็นต้องพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้และทักษะชีวิตของวัยรุ่นให้สูงขึ้น เพราะทักษะชีวิตที่ดีจะทำให้บุคคลสามารถจัดการและปรับตัวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และช่วยสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเผชิญปัญหาโดยรอบ

ช่วงหลายปีที่ผ่านมาสังคมไทยได้รู้จักคำว่า Life Skills หรือทักษะชีวิต ในฐานะกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะชีวิตได้ถูกนำมาใช้ในการเตรียมการสำหรับวัยรุ่นให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ โดยมีหลักการว่า ทักษะชีวิตจะช่วยให้เยาวชนได้ค้นพบความต้องการขั้นพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของตนเองซึ่งมีความสำคัญที่สุดต่อการทำหน้าที่ทางสังคมของตนเองในอนาคตได้ จากความสำคัญดังกล่าว ทักษะชีวิตจึงได้ถูกนำมาใช้แก้ไขปัญหาด้านต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาที่มีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2550 : 5)

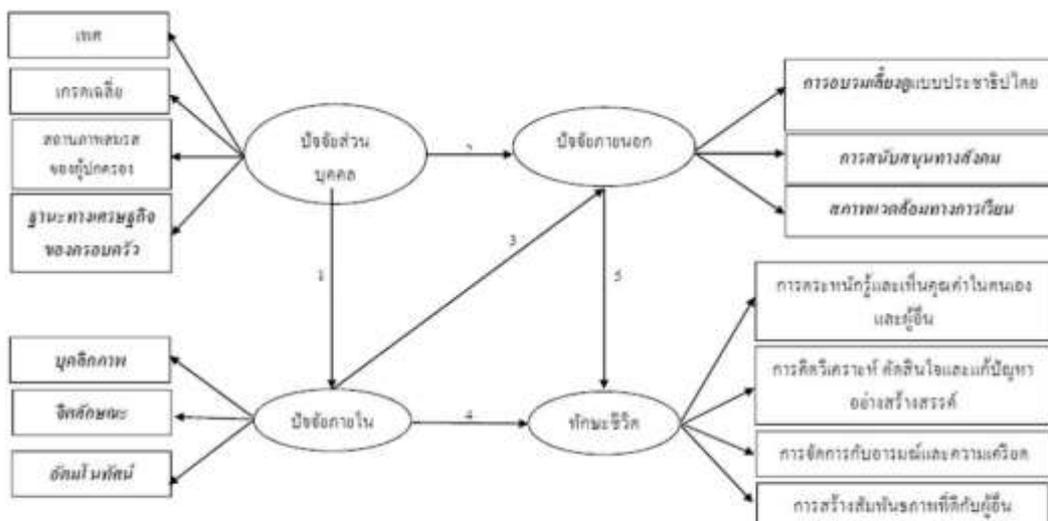
ความสุข อีกทั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิตของวัยรุ่นให้รู้จักแก้ไขปัญหา และรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่เปลี่ยนไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาและตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationships) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้การวิเคราะห์โมเดลลิสเรล ในการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลด้วยโปรแกรม LISREL ตามกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

แผนภาพที่ 1 แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร

1. ประชากร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครที่เข้าศึกษาในหลักสูตร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2557 ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้ง 2 เขต จำนวน 261,873 คน (ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ 2557)

2. กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ คือ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการสุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้ง 2 เขต จำนวน 118 โรงเรียน แบ่งออกเป็น เขต 1 จำนวน 67 โรงเรียน และ เขต 2 จำนวน 51 โรงเรียน การวิจัยครั้งนี้มีพารามิเตอร์ที่ศึกษาจำนวน 38 พารามิเตอร์ ต้องใช้ตัวอย่าง 10- 20 หน้อยต่อ 1 พารามิเตอร์ จึงประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ 760 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน(Multi-stage Random Sampling) ซึ่งมีลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มเลือกโรงเรียนจากเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้ง 2 เขต

ขั้นที่ 2 สุ่มเลือกตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขนาด คือ ใหญ่พิเศษ ใหญ่ กลาง และเล็ก โดยวิธีจับสลาก ได้โรงเรียนตัวอย่าง จำนวน 10 โรงเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 3 แห่ง โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 3 แห่ง โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 3 แห่ง และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 แห่ง

ขั้นที่ 3 สุ่มนักเรียนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา โดยแบ่งเป็นนักเรียนมัธยมปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครโรงเรียนละ 76 คน เพื่อให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 760 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับโมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 8 ส่วน คือ

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล
2. แบบวัดบุคลิกภาพ
3. แบบวัดจิตลักษณะ
4. แบบวัดอัตมโนทัศน์
5. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
6. แบบสอบถามรูปแบบการสนับสนุนทางสังคม
7. แบบสอบถามรูปแบบสภาพแวดล้อมทางการเรียน

8. แบบวัดทักษะชีวิต ใช้แบบวัดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่

- 8.1 การตระหนักเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น
- 8.2 การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 8.3 การจัดการอารมณ์และความเครียด
- 8.4 การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

4. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้ารายละเอียดต่างๆ จากหนังสือ เอกสารทางวิชาการ ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือ และเอกสารการวิจัยเกี่ยวกับโมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้ครอบคลุมปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต ทั้ง 4 ด้าน ภายหลังจากได้กรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำตัวแปรแต่ละตัวมานิยามตัวแปรให้ชัดเจน และกำหนดโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัด

3. สร้างตารางวิเคราะห์โครงสร้างตัวแปรที่ต้องการวัดในแต่ละปัจจัย

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุง

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวัดผล วิจัยและสถิติ และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาในเรื่องทักษะชีวิต ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหาว่าข้อคำถามในแบบสอบถามเป็นข้อคำถามที่ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษาได้ถูกต้อง เหมาะสม และครอบคลุมเนื้อหาที่ได้ศึกษาวิเคราะห์

6. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ โดยมีข้อคำถามที่มีความเหมาะสมสำหรับนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยต่อไป จำนวนทั้งสิ้น 166 ข้อ

7. วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC: Item-Objective Congruence Index) ที่ระดับความสอดคล้อง 0.5 ขึ้นไป ความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้ง หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบแล้วไปทดลอง (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธีการ ครอนบราซ (Cronbach Reliability Coefficient Alpha) และความเที่ยงมีค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการนำไปใช้จริง มีค่าอยู่ระหว่าง 0.607 ถึง 0.942

9. นำแบบสอบถาม เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบในการจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รวบรวมมาจากแหล่งที่มาของข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อนำไปสำรวจด้วยตนเอง และรวบรวมแบบสอบถามจำนวน 800 ชุด จากนั้นนำแบบสอบถามกลับมาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์แล้วใช้ได้ จำนวน 760 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95 แล้วจึงทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล และสรุปผลการศึกษาที่ดี

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยได้รวบรวมโดยการศึกษาจากแนวคิด เอกสาร ข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ค่าสถิติต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง และลักษณะการแจกแจงตัวแปรโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง ด้วยโปรแกรมสถิติเพื่อสังคมศาสตร์
2. วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แบบเพียร์สัน ทำให้ได้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล (LISREL Model)
3. ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรมลิสเรล 8.80 (LISREL 8.80) ประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีโลเคิลิฮูดสูงสุด (Maximum Likelihood = ML) โมเดลที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรดังนี้คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล 2) ปัจจัยภายใน 3) ปัจจัยภายนอก และ 4) ทักษะชีวิต ผลการวิเคราะห์นำเสนอในรูปแบบของการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรสาเหตุที่มีต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ค่าสถิติสำคัญในการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลทางทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สรุปผลการวิจัย

สำหรับผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามมีอัตราการตอบกลับจำนวน 760 คน คิดเป็นร้อยละ 95 เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงร้อยละ 61.32 และเพศชายร้อยละ 38.68 อายุ 17 ปี ร้อยละ 38.42 รองลงมาอายุ 16 ปี ร้อยละ 30.92 ระดับการศึกษาก่อนหน้านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 38.16 รองลงมา เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 32.89 เกรดเฉลี่ยสะสม 3.01-3.50 ร้อยละ 34.34 รองลงมา 3.51-4.00 ร้อยละ 32.50 สถานภาพสมรสของบิดาและมารดา อยู่ร่วมกันร้อยละ 71.58 รองลงมาแยกกันอยู่ ร้อยละ 14.34 และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001-40,000 บาท ร้อยละ 38.03 รองลงมา มีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 33.95

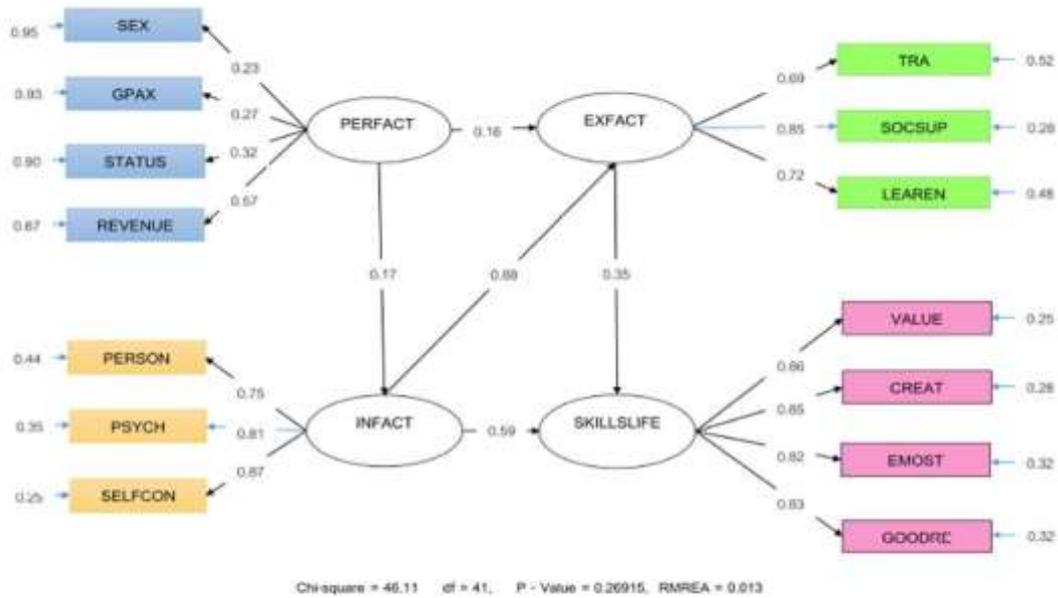
การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย โดยมีตัวแปร 4 ด้าน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และปัจจัยทักษะชีวิต (latent variable) ตัวแปรแฝงแต่ละตัวจะประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ (observed variable) รวมกันขึ้นมาเพื่อใช้ในการอธิบายตัวแปรแฝง ค่าของตัวแปรสังเกตได้ก็นำมาคำนวณจะใช้คะแนนดิบ (raw score) ที่ได้จากแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ เพื่อศึกษาลักษณะการแจกแจง และการกระจาย ค่าสถิติที่นำเสนอ คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครในแต่ละชั้นปี โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน มีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรปัจจัยภายใน ประกอบด้วยตัวแปรบุคลิกภาพ จิตลักษณะ และอัตมโนทัศน์ โดยด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย การเปิดเผยตน การเห็นภาพตามผู้อื่น ความสำนึกรับผิดชอบ ความมั่นคงด้านอารมณ์ การเปิดรับประสบการณ์ ด้านจิตลักษณะ ประกอบด้วยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การรับรู้ความสามารถตนด้านอัตมโนทัศน์ ประกอบด้วย อัตมโนทัศน์ส่วนบุคคล ด้านศีลธรรมจรรยา อัตมโนทัศน์ส่วนบุคคล ด้านความสม่ำเสมอแห่งตน อัตมโนทัศน์ส่วนบุคคล ด้านปณิธานหรือความคาดหวัง พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.483 ถึง 4.203 มีค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) อยู่ระหว่าง 12.625 ถึง 17.305

ตัวแปรด้านปัจจัยภายนอก ประกอบด้วยตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การสนับสนุนด้านสังคม สภาพแวดล้อมทางการเรียน โดยด้านการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย การสนับสนุนทางสังคมด้านอารมณ์ การสนับสนุนทางด้านการประเมิน การสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร การสนับสนุนด้านทรัพยากร ส่วนด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียน ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม การจัดการสภาพแวดล้อมทางสังคมที่สันติ พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.838 ถึง 4.059 ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) อยู่ระหว่าง 16.000 ถึง 18.785

ตัวแปรด้านทักษะชีวิต ประกอบด้วยด้านการตระหนักเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น การคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดการอารมณ์ และความเครียด การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น พบว่ามีค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 3.914 ถึง 4.016 ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) อยู่ระหว่าง 14.488 ถึง 15.400

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ส่วนใหญ่ มีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยตัวแปรส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ยัง พบว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีความแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity matrix) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวแปรสังเกตได้ของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กัน และเหมาะที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครพร้อมกับการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังต่อไปนี้

แผนภาพ 2 13 โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 ค่าสถิติผลการวิเคราะห์หือทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรสาเหตุ	ปัจจัยส่วนบุคคล			ปัจจัยภายใน			ปัจจัยภายนอก		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ปัจจัยภายใน	0.17**	-	0.17**	-	-	-	-	-	-
ปัจจัยภายนอก	0.31**	0.15**	0.16**	0.88**	-	0.88**	-	-	-
ทักษะชีวิต	0.21**	0.21**	0.00	0.90**	0.31**	0.59**	0.35**	-	0.35**

ค่าสถิติ

ไค-สแควร์ = 46.11 df = 41, p = 0.26915, GFI = 0.99, AGFI = 0.98, RMR = 0.013

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตัวแปร	SEX	GPAX	STATUS	REVENUE						
ความเที่ยง	0.05	0.07	0.10	0.33						
ตัวแปร	PERSON	PSYCH	SELFCON	TRA	SOCSUP	LEAREN	VALUE	CREAT	EMOST	GOODRE
ความเที่ยง	0.56	0.65	0.75	0.48	0.72	0.52	0.75	0.72	0.68	0.68
สมการโครงสร้างของตัวแปร			INFACIT		EXFACT		SKILLSLIFE			
R-SQUARE			0.03		0.85		0.85			

2. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีวัดความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามกรอบแนวคิดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในรูปของค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 46.11 ที่องศาอิสระเท่ากับ 41 และค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.025 และได้ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องในรูปของดัชนี GFI มีค่าเท่ากับ 0.99 ดัชนี AGIF มีค่าเท่ากับ 0.98 และดัชนี RMR มีค่าเท่ากับ 0.01 โดยที่ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครในภาพรวมได้ร้อยละ 85.0 แสดงว่า ตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลต่อที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต โดยปัจจัยภายในมีอิทธิพลสูงสุดต่อทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมากที่สุด

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อตัวแปรทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรทักษะชีวิต (SKILLSLIFE) ได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากปัจจัยภายใน (INFACT) โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.59 รองลงมา คือ ปัจจัยภายนอก (EXFACT) โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.35 ตัวแปรทักษะชีวิต (SKILLSLIFE) ได้รับอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดจากปัจจัยภายใน (INFACT) ส่งผ่านปัจจัยภายนอก (EXFACT) โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.31 รองลงมา คือปัจจัยส่วนบุคคล (PERFACT) ส่งผ่านปัจจัยภายนอก (EXFACT) โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.21 ตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร โดยปัจจัยภายใน (INFACT) มีอิทธิพลทางบวกสูงสุดเท่ากับ 0.59 รองลงมา คือ ปัจจัยภายนอก (EXFACT) โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.35

เมื่อพิจารณาเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง พบว่า ค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงมีค่าอยู่ระหว่าง 0.17 - 0.91 ซึ่งมีเป็นความสัมพันธ์แบบมีทิศทางเดียวกัน (ค่าสหสัมพันธ์มีเครื่องหมายเป็นบวก) จำนวน 6 คู่ แสดงว่า ถ้าตัวแปรตัวหนึ่งมีขนาดเพิ่มขึ้นตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะมีขนาดเพิ่มขึ้นด้วย หรือหากตัวแปรตัวหนึ่งมีขนาดลดลง ตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะมีขนาดลดลงด้วย รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปรแฝง	INFACT	EXFACT	SKILLSLIFE	PERFACT
INFACT	1.000			
EXFACT	0.91	1.000		
SKILLSLIFE	0.91	0.89	1.000	
PERFACT	0.17	0.31	0.21	1.000

เมื่อพิจารณาเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง พบว่า ค่าสหสัมพันธ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงมีค่าอยู่ระหว่าง 0.17 - 0.91 ซึ่งมีเป็นความสัมพันธ์แบบมีทิศทางเดียวกัน (ค่าสหสัมพันธ์มีเครื่องหมายเป็นบวก) จำนวน 6 คู่ แสดงว่า ถ้าตัวแปรตัวหนึ่งมีขนาดเพิ่มขึ้นตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะมีขนาดเพิ่มขึ้นด้วย หรือหากตัวแปรตัวหนึ่งมีขนาดลดลง ตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะมีขนาดลดลงด้วย

สรุปได้ว่า ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ได้รับอิทธิพลสูงสุดจากปัจจัยภายใน (INFACT) ประกอบด้วย บุคลิกภาพ(PERSON) จิตลักษณะ(PSYCH) อัตมโนทัศน์ (SELFCON) รองลงมา คือ ปัจจัยภายนอก (EXFACT) ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (TRA) การสนับสนุนทางสังคม (SOCSUP) สภาพแวดล้อมทางการเรียน (LEAREN) และได้รับอิทธิพลน้อยที่สุดจากปัจจัยส่วนบุคคล (PERFACT) ประกอบด้วย เพศ (SEX) เกรดเฉลี่ย (GPAX) สถานภาพสมรสของผู้ปกครอง (STATUS) ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว (REVENUE)

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยที่นำเสนอข้างต้น จะเห็นว่ามีผลสอดคล้องกับกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย อย่างไรก็ตามผลการวิจัยดังกล่าวยังมีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะชีวิต ได้รับอิทธิพลสูงสุดจากปัจจัยภายใน โดยมีอิทธิพลทางบวกเท่ากับ 0.59 รองลงมา คือ ปัจจัยภายนอก โดยมีอิทธิพลเท่ากับ 0.35 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยจุฬาลักษณ์ โสระพันธ์ และ อวยพร เรืองตระกูล (2553) ทำการวิจัยเพื่อศึกษาระดับการใช้รูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิต และปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้รูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิต ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน และระดับคุณภาพนักเรียน พบว่าระดับการใช้รูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิตในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน และระดับคุณภาพนักเรียน โดยที่ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวมสูงสุดต่อคุณภาพนักเรียน คือ ปัจจัยภายนอกตัวนักเรียน ปัจจัยภายในตัวนักเรียน และการใช้รูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิต ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยรวมสูงสุดต่อรูปแบบเป้าหมายทักษะชีวิต คือ ปัจจัยภายนอกตัวนักเรียน และปัจจัยภายในตัวนักเรียน และสมาลี เทวฤทธิ์ และคณะ (2554) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดกาฬสินธุ์ มี 5 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย บุคลิกภาพแบบแสดงตัว การสนับสนุน ทางสังคม การเห็นคุณค่าในตนเอง และสุขภาพจิต โดยโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งตัวแปรทั้งหมดรวมกันอธิบายความแปรปรวนทักษะชีวิตของนักเรียน ได้ร้อยละ 76.3 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงอย่างเดียวต่อทักษะชีวิต ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง และสุขภาพจิต ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อทักษะชีวิต ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย บุคลิกภาพแบบแสดงตัว และการสนับสนุนทางสังคม

ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล เกลียวทอง (2556) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูส่งผลต่อทักษะชีวิต(Y) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะมุ่งอนาคตส่งผลทางบวกต่อทักษะชีวิตมากที่สุด โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.316 รองลงมาคือปัจจัยด้านอัตมโนทัศน์ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน การสนับสนุนทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับ

ครู สัมพันธภาพในครอบครัว ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ 0.207, 0.195, 0.090, 0.068, 0.057, 0.056 และ -0.029 ตามลำดับ

2. จากผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) ของสมการโครงสร้าง ตัวแปรทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครได้ร้อยละ 85.0 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉันทนา วุฒิสิริพรหม และคณะ (2557) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า ตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิตของนักเรียนมี 4 ตัวแปรแฝง ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ อึดมโนทัศน์ เจตคติต่อการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และตัวแปรแฝงที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อทักษะชีวิตของนักเรียนมี 3 ตัวแปร ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ โดยส่งผ่านตัวแปร อึดมโนทัศน์ เจตคติต่อการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตัวแปรอึดมโนทัศน์โดยส่งผ่านตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และตัวแปรเจตคติต่อการเรียนโดยส่งผ่านตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลกาญจน์ ยิ้มสุข (2557) แสดงให้เห็นทักษะชีวิตนักเรียนในกรุงเทพฯ ควรได้รับการพัฒนาในด้านบุคลิกภาพ ซึ่งมีบุคลิกภาพที่จะเป็นที่จะเปิดเผยตนเอง การเห็นภาพตามผู้อื่น ความสำนึกรับผิดชอบ ความมั่นคงด้านอารมณ์ การเปิดรับประสบการณ์ และควรได้การดูแลเอาใจใส่ในด้านจิตลักษณะเกี่ยวกับการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และเน้นการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของส่วนบุคคล ศีลธรรมจรรยา ความสม่ำเสมอแห่งตน การตั้งปณิธานหรือความคาดหวังของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

การนำเสนอในส่วนนี้ แบ่งการนำเสนอเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการนำเสนอเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และส่วนที่สองเป็นการนำเสนอและในการทำวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาทักษะชีวิต ให้กับนักเรียนดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าด้านทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางด้านปัจจัยภายใน ของผู้เรียนมากที่สุด ดังนั้นผู้เรียนควรจะต้องตั้งใจเรียน รับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง สามารถควบคุมและจัดสรรเวลาในการเรียนให้ตนเองได้ เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ศึกษาเนื้อหาล่วงหน้า แสวงหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา มีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ลดการพึ่งพาผู้สอน แต่พยายามมีปฏิสัมพันธ์ทางไกลกับผู้สอนและเพื่อนอย่างสม่ำเสมอเพื่อนำให้เกิดกระบวนการกลุ่ม เน้นการบริหารเวลาของตนเอง จัดแบ่งเวลาจากภาระด้านต่างๆ ให้กับการเรียนทั้งการสรุป ทบทวนเนื้อหา จดบันทึกและแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ อย่างต่อเนื่อง หากความรู้ พัฒนาทักษะและความสามารถของผู้เรียน

2. จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่าปัจจัยภายนอกเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และการสนับสนุนทางสังคม ส่งผลต่อทักษะชีวิตนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย ผู้ปกครองควรเอาใจใส่ ให้กำลังใจ มีความห่วงใยใกล้ชิด ไม่ควรเข้มงวดหรือบังคับจนเด็กไม่กล้าที่จะทำอะไรหรือแสดงความคิดเห็น การสนับสนุนทางสังคม หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง ครู ควรมีความห่วงใยใสใจนักเรียน ให้คำปรึกษา มีการประเมิน วัดผล ปรับปรุง อย่างต่อเนื่อง ครูผู้สอนมีการจัดเนื้อหาสื่อการสอนให้เหมาะสมและเพียงพอแก่ผู้เรียน มีแหล่งให้ผู้เรียนได้ใช้สืบค้นหาข้อมูลเพื่อประโยชน์ในด้านการเรียนรู้ต่อผู้เรียนได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทักษะชีวิตนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานครได้ร้อยละ 85.0 แสดงว่า ยังมีตัวแปรอื่นที่เป็นสาเหตุของทักษะชีวิต ที่ยังไม่ได้นำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยที่สนใจจึงควรที่จะศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลของตัวแปรต่างๆ ที่มีต่อทักษะชีวิตเพื่อนำตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่ได้ศึกษาวิจัยในครั้งนี้มาศึกษาเพิ่มเติมว่าจะสามารถอธิบายความแปรปรวนของทักษะชีวิตเพิ่มขึ้นอีกหรือไม่เพียงใด

2. ผลที่ได้จากการพัฒนาโมเดลในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ผลการวิจัยจึงใช้อ้างอิงได้เพียงบริบทของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ซึ่งยังไม่ครอบคลุมหลักสูตรอื่นที่มีลักษณะคล้ายๆกันนี้ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในต่างจังหวัด เพื่อสามารถอ้างอิงผลการวิจัยไปยังประชากรในกลุ่มอื่นๆที่คล้ายๆกันนี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). **คู่มือพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์การศาสนา.

ชลกาญจน์ ยิ้มสุข, (2557, พฤษภาคม – สิงหาคม). การพัฒนาแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตาม

หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร., 7(2), 203-215

นพวรรณ วงศ์ชัยวัฒน์. (2547). การพัฒนาทักษะชีวิตในการปฏิบัติตนให้รอดพ้นจากปัญหาสังคม โดยใช้การ

เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศศิวิมล เกลียวทอง, (2556, กันยายน – ธันวาคม). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารวิชาการ

Veridian E-Journal มหาวิทยาลัยศิลปากร., 6(3), 443-460

สุมาลี เทวฤทธิ์. (2553). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สุมาลี เทวฤทธิ์, มนต์รี ทองมูล และโชคชัย วิริยะพงษ์. (2554, มกราคม – เมษายน). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดกาฬสินธุ์**. วารสารการบริหารและพัฒนา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม., 3(1), 104 – 117.

ภาษาต่างประเทศ

Astin, A. W. (1991). **Assessment for excellence: The philosophy and practice of assessment and evaluation in higher education**. New York: American Council on Education/Macmillan.

Astin, A. W. (1993). **What matters in college? Four critical years revisited**. San Francisco: Jossey-Bass.

Bandura, Albert. (1997). **Social Learning Theory**. Engle woods Cliffs, N.J.: Prentice –Hall.

Berger, J. B. and Milem, J. F. (2000). Exploring the impact of historically black colleges in promoting the development of undergraduates' self-concept. **Journal of College Student Development**, 41(4), 381-394.

Best, John W. (1970). **Research in Education**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Bhadouria, P. (2013). Role of Emotional Intelligence for Academic Achievement for Students. **Research Journal of Educational Sciences**, 1(2), 8 – 12.

Bloom, B. S. (1976). **Human Characteristic and School Learning**. New York : McGraw-Hill.

Bollen, K. A. (1989). **Structural Equations with Latent Variables**. New York: JohnWiley& Sons.